

УТИЦАЈ ИСКУСТВА ИГРАЧКОГ И СТРУЧНОГ КАДРА НА ОСТВАРЕНИ РЕЗУЛТАТ У ФУДБАЛУ

Бојан Леонтијевић

Факултет спорта и физичког васпитања, Универзитет у Београду, Србија

Сажетак

Циљ овог рада је да се испита утицај такмичарског искуства фудбалера и тренера у Лиги шампиона на остварени резултат у том такмичењу. Анализом су обухваћени сви тренери који су водили своје тимове у групној фази овог такмичења (34) и сви играчи који су забележили бар један наступ (578), у сезони 2019/2020. Искуство је процењивано на основу стажа у клубу, броја наступа у претходним сезонама у такмичењу Лига шампиона и то: у садашњем и претходном клубу, у улози стартера, уласком са клупе или седењем на клупи. Искуство тренера процењивано је на основу трајања каријере, стажа у клубу, броја утакмица у такмичењу са садашњим и претходним клубовима. Резултати су показали да је искуство играња у Лиги шампиона значајно за остваривање резултата у овом такмичењу. Највећа вредност су претходни наступи у стартној постави ($p < 0,001$) и то са актуелним клубом ($p < 0,001$). Када су тренери у питању, нема значајне разлике између тренера чији су тимови остварили пласман у ТОП16 и оних који нису по питању претходног такмичарског искуства, али издваја се ипак, нешто већи укупан број утакмица у овом такмичењу који су тренери водили са претходним екипама код тренера ТОП16 тимова. Закључак је да је претходно такмичарско искуство веома важно, пре свега за играче, и да у највећој мери корелира са минутима проведеним у активној игри. Налази овог истраживања своју примену могу наћи у процесу селекције фудбалера за такмичење.

Кључне речи: ЛИГА ШАМПИОНА/ ИГРАЧИ/ ТРЕНЕР/ ТАКМИЧАРСКИ РЕЗУЛТАТ/ ИСКУСТВО

УВОД

Успех у савременом, врхунском спорту дефинише се оствареним резултатом на такмичењима. Фудбал као најмасовнији спорт у свету, по аналогији и најпопуларнији, своје јунаке добија на клупским и репрезентативним такмичењима на светском и континенталном нивоу. Кад је реч о клупском фудбалу, Лига шампиона је најпрестижније такмичење у свету, па према томе трофеј Лиге шампиона представља највећи изазов за све учеснике, а то су најбоље екипе националних шампионата (Lago-Penas i sar., 2011).

Остваривање резултата у фудбалу, на сениорском нивоу, производ је квалитетне припреме фудбалера на плану технике, тактике, физичке, психолошке и теоријске припреме (Јанковић и сар. 2016). Методе припреме фудбалера временом се мењају у складу са еволуцијом саме игре, коју све више одликују високо интензивне активности и све краће време приликом доношења одлука (Wallace

& Norton, 2014; Bradley i sar., 2016). Процесом селекције играча, бирају се они који могу да одговоре захтевима игре на физичком плану. Методе развоја способности у доброј мери су стандаризоване. Технички обучени играчи се подразумевају на врхунском нивоу, док је одабир тактичког плана игре ствар опредељења тренера. Према томе, остаје поље психолошке припреме, као простор који може у значајној мери утицати на исход, било на индивидуалном или екипном плану. У том погледу, од играча се захтева да буду ментално јаки, фокусирани, мотивисани, стабилни током такмичења, како спољашњи фактор, пре свега, не би утицао на њихове перформансе.

Истраживања су потврдила да ментално јаки спортисти имају висок степен самопоуздања, и да као такви, могу остати релативно имуни на утицај спољашњих фактора, као што су конкуренција, важност утакмице, резултат, неподвижене околности (Clough i sar., 2002). Поред тога, истраживања из развојне психологије показала су да узраст спортиста утиче на самоперцепцију, емоционалне

реакције, мотивацију, степен друштвеног утицаја (Weiss, 2004). Утицај узраста огледа се у способности боље контроле емоција, већег степена мотивације и рационалнијег приступа у припреми за такмичење спортиста старијег узраста. Према томе, Николс и сарадници (2009) сугеришу да би узраст, односно године спортисте, као и искуство, односно време проведено у бављењу одређеним спортом, могла да утиче на јак спортски менталитет. Према томе, на примеру фудбала, могло би се прецизније говорити о такмичарском искуству, као кључном фактору у развоју јаког менталитета, који генерише све когнитивне и конативне способности фудбалера (Connaughton i sar., 2008).

Искуство фудбалера може се посматрати кроз његове године (узраст), али и кроз број наступа у одређеном такмичењу. Пракса је показала да се фудбалски тимови, у том погледу, стратешки разликују и деле на развојно оријентисане и такмичарске. Како је Лига шампиона такмичење где је најизраженији такмичарски аспект, тимови су конципирани тако да су искусни играчи протагонисти игре. Међутим, анализе су показале да када се говори о искуству, пре свега годинама играча, битан фактор представља моменат када перформансе фудбалера почињу да падају, а тај праг за голмане је 33. година, за одбрамбене фудбалере 32, за везне 31. и за нападаче 30. година (Poli i sar., 2021). Такође, континуитет играчког кадра, односно мали број промена у прелазним роковима, представља битан фактор који позитивно утиче на резултат (Poli i sar., 2021). Поставља се питање, да ли и на који начин искуство играња у одређеном такмичењу, у различитим улогама утиче на резултат који тим постиже!? У истраживањима која су се бавила утицајем различитих фактора на постизање резултата потврђено је да много тога утиче на постигнуће у фудбалу, од локације где се утакмица игра, статуса или важности меча, квалитета противника, утицаја публике и амбијента, до статистичких показатеља који указују на ефикасност извођења одређених техничко-тактичких елемената (Winter, C. & Pfeiffer, M. 2015; Almeida i sar., 2014; Evangelos i sar., 2014).

Улога фудбалских тренера кроз еволуцију фудбалске игре јасно је позиционирана као један од најзначајнијих фактора у постизању резултата у фудбалу. У поређењу са играчима, тренери немају јасно детерминисану границу када су године живота у питању и није редак случај да тимове у Лиги шампиона предводе стручњаци са преко 70 година. Међутим, у пракси се дешава да су много чешиће промене тренера у ситуацијама када изостаје резултат, па тренери тешко успевају да остваре континуитет

рада. Истраживања су показала да смена тренера доноси позитиван ефекат у смислу резултата, али краткорочно посматрано, па клубови, посебно они без јасне стратегије често посегну за оваквим мерама (Paola i sar., 2012; Lagos-Penas, 2010; Gomez i sar., 2021). Кроз досадашњу праксу и анализу најзначајнијих такмичења у фудбалу ипак се показало да тренери са одређеним рејтингом, дефинисаним кроз резултате у претходних 10 година, имају значајан утицај на постизање резултата тимова које предводе (Maderer i sar., 2014). Ипак, нема података да ли и на који начин континуитет и искуство рада тренера у одређеном такмичењу, посебно са тимом који већ води, има утицаја на остварене резултате тима.

Такмичарско искуство се може посматрати из више углова. Фудбалске екипе се у току једне сезоне надмећу у више такмичења, играчи имају различите улоге у конструкцији тима, такмичења носе различите изазове, циљеве. Па према томе, циљ овог рада је да испита утицај такмичарског искуства фудбалера и тренера у такмичењу Лиге шампиона на остварени резултат. На основу резултата досадашњих истраживања, непосредне праксе, претпоставља се да ће претходно такмичарско искуство играња и вођења тимова имати значајан утицај на резултате. Посебно се очекује израженост утицаја играња у стартној постави и то у клубу у коме се играч тренутно налази.

Значај овог истраживања може се посматрати и са теоријског и практичног аспекта. Међутим, основна вредност овог рада је у процесу селекције играча за такмичења која носе највеће изазове, самим тим и одговорности.

МЕТОДЕ

Узорак испитаника

За потребе овог истраживања, анализирано је претходно искуство укупно 34 тренера (51.4 ± 8.5 година), који су водили своје тимове у такмичењу Лиге шампиона у фудбалу за сезону 2019/2020. Исти протокол користио се и за све фудбалере који су учествовали у такмичењу, укупно 578 играча (26.6 ± 1.5 година). Истраживањем је обухваћено искуство сваког фудбалера који се бар једном нашао у званичном протоколу за утакмицу у Лиги шампиона у сезони 2019/2020.

Узорак варијабли и начин прикупљања

Искуство тренера и фудбалера анализирано је до почетка такмичења у сезони 2019/2020, како би се прецизније одредио његов утицај на остварени резултат у наступајућем такмичењу. На основу по-

стављеног циља, праћене су варијабле везане за тренере и играче посебно. Према томе, искуство тренера процењивано је на основу следећих варијабли:

- трајање тренерске каријере;
- стаж на позицији шефа стручног штаба у клубу;
- укупан број утакмица у Лиги шампиона;
- број утакмица у Лиги шампиона у садашњем клубу;
- број утакмица у Лиги шампиона у претходним клубовима;

Претходно искуство играча процењивано је на основу следећих варијабли:

- стаж играча у клубу;
- укупан број утакмица у Лиги шампиона;
- број утакмица у Лиги шампиона у садашњем клубу;
- број утакмица у Лиги шампиона у претходним клубовима;
- број утакмица у Лиги шампиона у садашњем клубу на којима је играч наступио у стартној постави;
- број утакмица у Лиги шампиона у садашњем клубу на којима је играч ушао са клупе;
- број утакмица у Лиги шампиона у садашњем клубу на којима је играч седео на клупи за резервне играче;
- број утакмица у Лиги шампиона у претходним клубовима на којима је играч наступио у стартној постави;
- број утакмица у Лиги шампиона у претходним клубовима на којима је играч ушао са клупе;
- број утакмица у Лиги шампиона у претходним клубовима на којима је играч седео на клупи за резервне играче.

Прикупљање података, везаних за праћене варијабле, извршено је посредством сајта „Трансфер

маркет“ (<https://www.transfermarkt.com/>). На основу селектираних варијабли, подаци су уношени у ексел фајл како би се приступило даљој статистичкој обради. Поред већ наведених зависних варијабли, резултати везани за искуство фудбалера и тренера сврстани су и у односу на две независне варијабле и то екипе које су прошле групну фазу (ТОП 16) и екипе које нису прошле групну фазу такмичења (Групна фаза).

Обрада података

Свака варијабла је обрађена стандардном дескриптивном статистиком (средња вредност и стандардна девијација). Испитивање разлика између две независне варијабле извршено је непараметријским Ман-Витни У тестом за независне узорке. Ниво статистичке значајности био је на $p < 0,05$ и $p < 0,001$. Сви статистички тестови су били обрађени коришћењем СПСС 20.0 програма (SPSS INC Chicago, IL). Резултати су приказани табеларно и графички.

РЕЗУЛТАТИ

Резултати овог истраживања показали су да, када су играчи у питању, претходно такмичарско искуство има значајан утицај на пласман екипа у елиминациону фазу такмичења. Тачније, тимови који су располагали са фудбалерима који имају значајно више наступа у такмичењу Лига шампиона успели су да прођу групну фазу такмичења (Табела 1). Ипак, важно је истаћи податак да су успешније екипе у својим редовима имале играче који имају нешто дужи стаж у тренутном клубу (2,79 vs 2,06 година), а посебно већи број наступа у Лиги шампиона са тренутним клубом ($p < 0,001$).

Табела 1 Претходно искуство играча представљено кроз узраст, стаж у клубу и број наступа у Лиги шампиона

	Играчи		У тест.
	ТОП 16	ГРУПНА ФАЗА	
Године	26,74	26,29	0,407
Члан клуба(година)	2,79	2,06	0,009
Укупно ЛШ мечева	27,35	8,04	0,000
ЛШ мечева у клубу	16,03	4,26	0,001
ЛШ мечева ван клуба	11,33	3,78	0,001

Претходно искуство, посебно у такмичењу Лига шампиона, у погледу тренера који су предводили своје клубове, статистички није показало

значајан утицај на остварене резултате у овом такмичењу (Табела 2). Међутим, значајнији од осталог је податак, да су тренери који су прошли

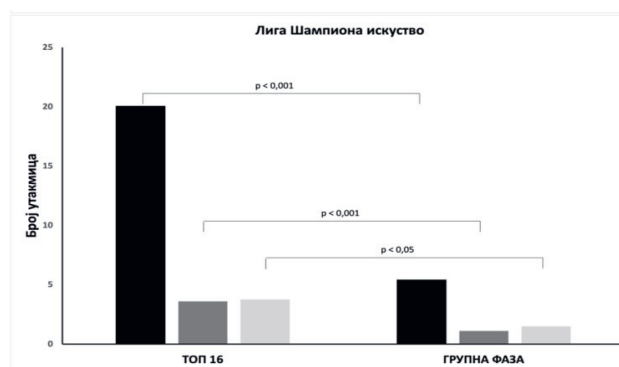
групну фазу са својим тимовима, у просеку су ≈ 38 утакмица већ предводили тим у овом такмичењу, за разлику од оних који нису успели да остваре тај резултат, само ≈ 9 . Поред тога, интересантан је по-

датак да су тренери то искуство стекли углавном захваљујући наступима у Лиги шампиона са претходним клубовима (29,22 vs 6,94).

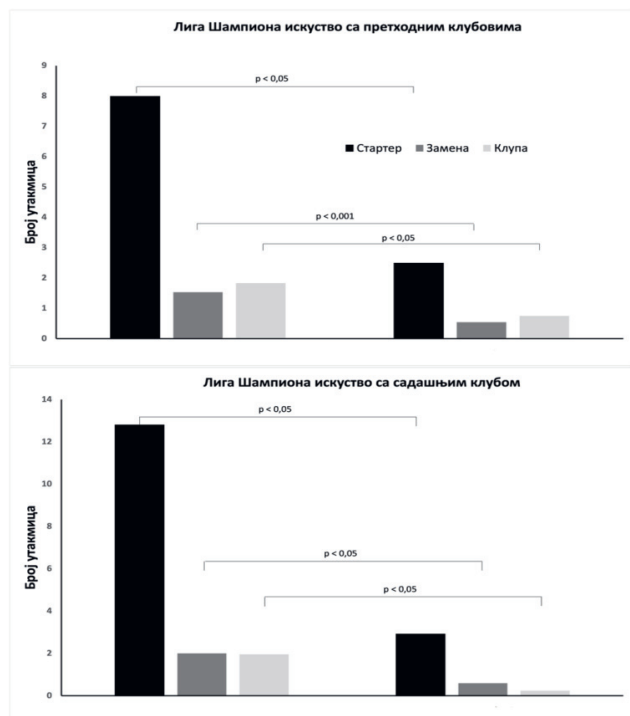
Табела 2 Претходно искуство тренера представљено кроз узраст, стаж у клубу и број наступа у Лиги шампиона

	ТРЕНЕРИ		У тест.
	ТОП 16	ГРУПНА ФАЗА	
Године	52,06	50,75	0,468
Члан Клуба (година)	1,36	1,43	0,237
Трајање каријере	11,7	10,27	0,360
Укупно ЛШ мечева	37,89	8,81	0,066
ЛШ мечева у клубу	9,00	1,88	0,220
ЛШ мечева ван клуба	29,22	6,94	0,104

Искуство играња у Лиги шампиона тимовима који су остварили пласман у ТОП16 у највећој мери је помогло када су играчи то искуство управо стицали наступима у стартној постави, прецизније када су више времена проводили на терену (Графикон 1). Претходни искуство, посматрано кроз наступе у стартној постави, уласку у игру са клупу и седењу на клупи за резервне играче, генерално се разликује и унутар али и између група, дакле највише искуства је стечено управо играњем у стартној постави.

Графикон 1 Упоредна анализа искуства играња у Лиги шампиона у различитим улогама (стартер, замена, клупа) тимова који су остварили пласман у ТОП 16 и оних који су такмичење завршили у групној фази.

ДИСКУСИЈА

Циљ овог истраживања био је да се анализира претходно стечено искуство у такмичењу Лига шампиона у фудбалу, свих њених непосредних актера, играча и тренера. На основу анализе, као секундарни циљ, потребно је било утврдити евентуалне разлике у искуству фудбалера и тренера, тимова који су остварили пласман у елиминациону фазу такмичења (ТОП16) и оних који су своје учешће завршили у групној фази (ГРУПНА ФАЗА). На основу добијених резултата, може се констатовати да је искуство у овом такмичењу изузетно важно јер су фудбалери и тренери који су наставили такмичење (ТОП16) имали значајно више наступа у претходним сезонама.

Просечна старост фудбалера који су наступали у сезони 2019/2020, у такмичењу Лиге шампиона, била је између 26 и 27 година, очекивано без

разлике у односу на екипе које су прошле групну фазу и оне које нису у томе успеле. Сличан резултат добили су Кален и сарадници (2019) који су констатовали да се у односу на прву сезону Лиге шампиона 1992/1993, просечна старост тимова у Лиги шампиона повећала са 24,9 на 26,5 година. Интересантно је испратити да ли ће се у наредном периоду наставити тај тренд с обзиром да је према појединим истраживањима период између 27. и 28. године најпродуктивнији за остваривање најбољих резултата у фудбалу (Oterhals i sar., 2021). Међутим, узимајући у обзир чињеницу да се фудбал помера све више у правцу високо интензивних активности, а да је за спортисте где доминира спринт, узраст између 25 и 26 година, остваривање максималних резултата (Haugen i sar., 2020) може се очекивати да неће бити значајних промена када је просек година фудбалера у питању. На овакав закључак указују и подаци анализе најквалитетнијих лига Европе, тзв. Лига петице, где је просек година играча 26 (Poli i sar., 2021).

Континуитет играчког кадра у већој мери успеле су да остваре екипе које су прошле групну фазу такмичења, близу три године су играчи већ у клубу пре почетка такмичења, што дефинитивно указује на значај овог фактора у процесу који претходи постизању врхунских резултата. Ако на све то придодемо резултат који указује да су успешније екипе у својим редовима имале фудбалере који су имали значајно већи број наступа у такмичењу до сада, посебно са клубом са којим се тренутно такмиче, дефинитивно се може констатовати да је резултат у фудбалу производ дугорочне стратегије, планирања и руковођења фудбалским колективом. Према томе, поред способности, уиграности екипе и непосредне припремљености, резултат на најквалитетнијем клупском такмичењу у фудбалу, опредељује низ психолошких одредница. Фудбалери једноставно морају бити ментално јаки, отпорни на варијабилност спољашњих стимулуса који производе јаке емоције и све то заједно утиче на расипање пажње, па тако и на резултат. Контрола свих тих ометајућих фактора очигледно је лакша и ефикаснија када се кроз сличне ситуације већ пролазило, прецизније, помаже претходно искуство. Потврду овог становишта добијамо врло често у пракси, где најчешће великим улагањима, у кратком временском периоду, постављају се не-реални циљеви и такви подухвати се најчешће завршавају неуспехом.

Анализа искуства које су фудбалери имали у такмичењу, показала је да је најважнији онај облик искуства стечен непосредно на терену. Прецизније, корелира са минутима које је играч про-

вео у игри. Интересантно је опет видети, на основу резултата (Графикон 1), да су екипе које су наставиле такмичење у својим редовима имале и значајно више оних фудбалера који су своје искуство стицали улазећи у игру са клупе, па чак и самим седењем на клупи. Овакви подаци указују да је непосредно играње доминантан вид стицања такмичарског искуства, али и да само присуство у припреми за такмичење, непосредно посматрање игре, активно учешће у анализи утакмица, доприноси лакшем суочавању и превазилажењу такмичарског стреса који утакмице са високим улозима носе са собом.

Водећу улогу у сваком спортском колективу свакако има тренер екипе. Анализа искуства стручњака који су предводили своје тимове у Лиги шампиона у сезони 2019/2020 указује да је претходно искуство свакако битно, не у мери као што је случај са играчима, али улога тренера подразумева утицај на многе факторе који креирају амбијент у коме један тим функционише. Тренер креира стратегију, у оквиру које се бави организацијом стручних служби клуба, координира радом стручног штаба, обликује медијску слику клуба, утиче на припрему и доживљај меча противничких играча, тренера... Према томе, знање, искуство, лидерске способности, способности комуникације и многи други аспекти тренерског посла утичу, на посредан и непосредан начин, на квалитет игре тима, самопоуздање играча, на крају и на резултат.

У пракси је потврђено да тренери са одређеним рејтингом у последњих 10 година, предводе тимове са великим буџетима, са најквалитетнијим играчима (Maderer i sar., 2014), па се може рећи да им је том чињеницом олакшан пут до завршнице такмичења. На основу резултата овог истраживања очигледно је да су тренери највише своје искуство стицали у претходним клубовима, за разлику од играча. Очекивано са једне стране, са обзиром да се тренери краће задржавају у клубовима. За потпуно разумевање ове теме, важно је истаћи да, као што је случај са играчима, разликујемо тренере према њиховој профилисаности. Наиме, клубови ангажују фудбалске стручњаке у односу на своја стратешка опредељења, па тако имамо тренере који развијају играче (резултат није у првом плану), изражене лидере који доносе резултат у кратком временском року (резултат у првом плану), дакле такмичаре који се не задржавају дуго у клубовима, тренере селекторе и тренере који раде на дуже стазе у клубовима и такав рад доноси резултате, тренери попут Гвардиоле, Клопа, Симеонеа (James i sar., 2007).

Значај утицаја искуства фудбалских актера (фудбалера, тренера, спортских радника...) на резултат и даље је недовољно истражена тема. За свеобухватнију анализу потребно је методолошки стандардизовати процедуре приликом прикупљања података. У том погледу, лимитирајући фактор овог истраживања је свакако чињеница да је неколико тимова своје дебитантске наступе остварило у лиги шампиона у сезони 2019/2020, екипе које углавном долазе из фудбалски неразвијених земаља. Према томе, очигледно је овај узорак утицао на резултате истраживања. Такође, специјализација играча за игру на појединим позицијама, њихова улога у тиму, доноси вероватно различит утицај, самим тим и важност искуства приликом селекције играча. Такође, с обзиром да је испитиван утицај када су играчи у претходним сезонама стицали искуство у различитим улогама (стартер, замена, клупа), поставља се питање да ли искуство тренера у улогама тренера специјалисте доприноси њиховом раду, процењиваном на основу резултата, када тимове предводе у улози главног тренера!?

ЗАКЉУЧАК

На основу дефинисане претпоставке да ће стечено искуство играча и тренера имати утицај на остварене резултате тима, може се констатовати да се, на основу резултата овог истраживања, управо то и десило. Испоставило се да искуство играча, посебно стицано у улози играча који наступа у стартној постави и то у актуелном клубу, доприноси бољим резултатима тима. Сличан је налаз када су тренери у питању, али њихово искуство више је базирано на раду у истом такмичењу, али са претходним клубовима. Анализа је показала да се клубови ослањају на играче који се налазе у најбољим годинама (26-27) за испољавање способности, да се у односу на период од пре 30 година, просечна старост тимова повећала и да у последњих неколико година остаје на просеку 26,5, што указује на потребу за искуством играча са једне стране, али и селекцију играча који су способни да прате савремене захтеве игре, пре свега у физичком погледу.

Један од закључака овог истраживања иде у правцу великог значаја дугорочног планирања приликом селекције играча и структурирања када је композиција тима у питању. Потребно је имати и искуство, али и способност за интензитет игре. Међутим, битну улогу игра и стратешко увођење, пре свега, младих играча у тим, њихова припрема кроз епизодне улоге, па све до статуса стандардног играча. Најважније, потребан је индивидуалан приступ и анализа карактеристика играча у сваком погледу, јер су поједини млади играчи способни за игру на резултат и способни да носе терет великог притиска, док је другима за тако нешто потребно време, а не значи да је крајњи исход различит.

Тренерска струка представља један од најбитнијих фактора који опредељују резултат. На клубовима је да дефинисањем својих стратешких циљева, селектирају тренере који се према својим карактеристикама уклапају у вредности и идеје клуба, да према јасним критеријумима бирају оне који су потребни клубу, а не оне којима треба клуб. На крају, континуитет играчког и стручног кадра доприноси постизању добрих резултата само када је одабир и селекција свих актера вршена према унапред дефинисаним правилима.

ЛИТЕРАТУРА

1. Almeida, C., Ferreira, A. & Volossovitch, A. (2014). Effects of Match Location, Match Status and Quality of Opposition on Regaining Possession in UEFA Champions League. *Journal of Human Kinetics* volume, 41, 203-214.
2. Bradley, P. S., Archer, D. T., Hogg, B., Schuth, G., Bush, M., Carling, C., & Barnes, C. (2016). Tier-specific evolution of match performance characteristics in the English 550 Premier League: it's getting tougher at the top. *Journal of Sports Sciences*, 34(10), 980 - 987
3. Clough, P., Earle, K., & Sewell, D. (2002). Mental toughness: The concept and its measurement. In I. Cockerill (Ed.), *Solutions in sport psychology* (pp. 32-45). London: Thomson.
4. Connaughton, D., Wadey, R., Hanton, S., & Jones, G. (2008). The development and maintenance of mental toughness: Perceptions of elite performers. *Journal of Sports Sciences*, 26, 83-95.
5. Evangelos, B., Aristotelis, G., Ioannis, G., Stergios, K. & Foteini, A. (2014). Winners and losers in top level soccer. How do they differ? *Journal of Physical Education and Sport*, 14(3), 398 - 405.
6. Gómez, M.A., Lago-Peñas C., Gómez M.T. et al. (2021). Impact of elite soccer coaching change on team performance according to coach- and club-related variables. *Biol Sport*, 38(4), 603-608.
7. Haugen, T. A., Breitschädel, F., & Seiler, S. (2020). Sprint mechanical properties in soccer players according to playing standard, position, age and sex. *J. Sports Sci.* 38, 1070-1076. doi: 10.1080/02640414.2020.1741955
8. Јанковић, А., Леонтијевић, Б., Томић, Л. (2016). Игра у нападу фудбалских тимова који наступају у Лиги шампиона и Супер лиги Србије. *Физичка култура*, 70(1), 80 - 87.
9. James, N., Leeds, M., Sloane, P., Kern, W., Eschenfelder, M., Leunes, A., Petitpas, A., Hanin, W., Cushion, C. & Voight, M. (2007). Coaching Experience, Playing Experience and Coaching Tenure: A Commentary. *International Journal of Sports Science & Coaching* 2(2), 109-140
10. Kalén, A., Rey, E., de Rellán-Guerra, A. S., & Lago-Peñas, C. (2019). Are soccer players older now than before? Aging trends and market value in the last three decades of the UEFA champions league. *Front. Psychol.* 10:76. doi: 10.3389/fpsyg.2019.00076
11. Lago-Peñas C. (2010). Coach mid-season replacement and team performance in professional soccer. *Journal of Human Kinetics* volume, 28, 115-122.
12. Lago-Peñas C., Lago-Ballesteros J., Rey E. (2011). Differences in performance indicators between winning and losing teams in the UEFA Champions League. *Journal of Human Kinetics* volume 27, 135-146.
13. Maderer, D., Holtbrugge, D. & Schuster, T. (2014). Professional football squads as multicultural teams: Cultural diversity, intercultural experience, and team performance. *International Journal of Cross Cultural Management*, 14 (2), 215-238.
14. Nicholls, A. R., Polman, R. C. J., Levy, A., & Backhouse, S. H. (2008). Mental toughness, optimism, and coping among athletes. *Personality and Individual Differences*, 44, 1182-1192.
15. Oterhals G., Lorås H. & Pedersen A.V. (2021). Age at Nomination Among Soccer Players Nominated for Major International Individual Awards: A Better Proxy for the Age of Peak Individual Soccer Performance? *Front. Psychol.* 12:661523. doi: 10.3389/fpsyg.2021.661523
16. Paola, M.D., Scoppa, V. (2012). The effects of managerial turnover: evidence from coach dismissals in Italian soccer teams. *J. Sport Econ*, 13, 152-168.
17. Poli, R., Ravenel, L., & Besson, R. (2021). The sustainable squad management rating. *CIES Football Observatory Monthly Report*, 63.
18. Wallace, J.K. & Norton, K.I. (2014). Evolution of World Cup soccer final games 1966 - 2010. *Journal of Science and Medicine in Sport*, 17, 223 - 228.
19. Weiss, M. R. (2004). *Developmental sport and exercise psychology: A lifespan perspective*. Morgantown, WV: Fitness Information Technology.
20. Winter, C. & Pfeiffer, M. (2015). Tactical metrics that discriminate winning, drawing and losing teams in UEFA Euro 2012. *Journal of Sports Sciences*, DOI: 10.1080/02640414.2015.1099714

Примљен: 16.06. 2022.

Прихваћен: 12.07. 2022.

Online објављен: 21.08. 2022.

THE INFLUENCE OF PLAYERS' AND COACHES' EXPERIENCE ON THE RESULTS IN FOOTBALL

LA INFLUENCIA DE LA EXPERIENCIA DEL JUGADOR Y DEL PERSONAL PROFESIONAL SOBRE LOS RESULTADOS OBTENIDOS EN EL FÚTBOL

Bojan Leontijević

Faculty of Sport and Physical Education, University of Belgrade, Serbia

Abstract

The aim of this paper is to examine the impact of the competitive experience of football players and coaches in the Champions League on the results achieved in that competition. The analysis included all the coaches who led their teams in the group stage of this competition (34) and all the players who had at least one appearance (578), in the 2019/2020 season. The experience was assessed on the basis of length of service in the club, the number of appearances in previous seasons in the Champions League competition, namely: in the current and the previous club, in the role of a player who starts the match, comes off the bench or sits on the bench. The experience of the coach was assessed on the basis of career duration, length of service in the club, the number of matches in the competition with the current and previous clubs. The results showed that the playing experience in the Champions League is important for achieving results in this competition. The previous appearances in the starting lineup ($p < 0.001$) especially with the current club ($p < 0.001$) are the most valuable. When it comes to coaches, there is no significant difference between the coaches whose teams managed to qualify in the TOP16 and those who did not, in terms of previous competitive experience. However, what is evident is a slightly higher total number of matches in this competition that the coaches of TOP16 teams had with the previous teams. It can be concluded that previous competitive experience is very important, especially for players, and that it correlates with the number of minutes spent in active play. The findings of this research could be applied in the process of selecting football players for the competition.

Key words: CHAMPIONS LEAGUE / PLAYERS / COACH / RESULT / EXPERIENCE /

Resumen

El objetivo de este trabajo es examinar la influencia de la experiencia competitiva de futbolistas y entrenadores en la Liga de Campeones sobre los resultados obtenidos en dicha competición. El análisis incluye a todos los entrenadores que dirigieron a sus equipos en la fase de grupos de esta competición (34) y a todos los jugadores que registraron al menos una aparición (578), en la temporada 2019/2020. La experiencia se evaluó en función de la duración de carrera profesional, antigüedad en el club, el número de partidos en temporadas anteriores en la competición de la Liga de Campeones: en el club actual y en los anteriores, en el papel de iniciador, entrada de la banca o sentado en la banca. La experiencia del entrenador se evaluó en función de la duración de su carrera profesional, su antigüedad en el club, la cantidad de partidos en competencia con el club actual y los anteriores. Los resultados mostraron que la experiencia de jugar en la Liga de Campeones es importante para lograr resultados en esta competición. El valor más alto son las actuaciones anteriores en el once inicial ($p < 0,001$) y con el club actual ($p < 0,001$). En cuanto a los entrenadores, no hay una diferencia significativa entre los entrenadores cuyos equipos llegaron al TOP16 y los que no lo hicieron en términos de experiencia competitiva previa, sin embargo, entre los entrenadores de los equipos del TOP16, se destaca un número total de juegos ligeramente mayor en esta competencia que los entrenadores lideraron con equipos anteriores. La conclusión es que la experiencia competitiva previa es muy importante, sobre todo para los jugadores, y que se correlaciona en mayor medida con los minutos de juego activo. Los resultados de esta investigación pueden ser aplicados en el proceso de selección de futbolistas para la competencia.

Palabras clave: LIGA DE CAMPEONES/ JUGADORES/ ENTRENADOR/ RESULTADO DE LA COMPETICIÓN/ EXPERIENCIA

INTRODUCTION

Success in modern, top-class sport is defined by results achieved in competitions. Football, as the biggest sport in the world, and by analogy the most popular, gets its club and national team heroes in numerous continent and world level competitions. When it comes to club football, the Champions League is the most prestigious competition in the world, and therefore the Champions League trophy represents the biggest challenge for all participants, these being the best teams in national championships (Lago-Penas et al., 2011).

Achieving results in football, at the senior level, is a product of quality preparation of football players in terms of technique, tactics, physical, psychological and theoretical preparation (Janković et al. 2016). The methods of preparing football players change over time in line with the evolution of the game itself, which is increasingly characterized by highly intensive activities and shorter decision-making time (Wallace & Norton, 2014; Bradley et al., 2016). Player selection process means choosing those who can meet the demands of the game on the physical level. Skills development methods are largely standardized. Technically trained players are a necessity at the top level, while choosing a tactical game plan is a matter of the coach's decision. Therefore, the field of psychological preparation remains an area that can significantly influence the outcome, either on an individual or team level. In this regard, players are required to be mentally strong, focused, motivated and stable during the competition, so that an external factor, above all, does not affect their performance.

Research has confirmed that mentally strong athletes have a high degree of self-confidence, and as such, can remain relatively immune to the influence of external factors, such as the competition among players, the importance of the game, the result, unforeseen circumstances (Clough et al., 2002). In addition, research in developmental psychology has shown that the age of athletes affects self-perception, emotional reactions, motivation, and the degree of social influence (Weiss, 2004). The influence of a player's age is reflected in older athletes' ability to better control emotions, in a higher degree of motivation and a more rational approach in preparing for the competition. For this reason, Nichols et al. (2009) suggest that the age of the athlete, as well as the experience, that is, the time spent playing a certain sport, could influence a strong sports mindset. Therefore, in football, one could speak more precisely about competitive experience as a key factor in the development of a strong mindset, which generates all the cognitive and conative abilities of football players (Connaughton et al., 2008).

The experience of a football player can be viewed as his age, but also as the number of appearances in a certain competition. Practice has shown that, in this regard, football teams differ strategically and are divided into development-oriented and competitive ones. As the Champions League is a competition where the competitive aspect is the most prominent one, the teams are designed so that experienced players are the protagonists of the game. However, the analyses have shown that when it comes to experience, primarily the age of the players, an important factor is the moment when the performance of football players starts to decline. This threshold for goalkeepers is the age of 33, for defensive players 32, for midfielders 31 and for attackers 30 (Poli et al., 2021). Also, the continuity of the playing team, i.e., a small number of changes in transfer windows, is an important factor that positively affects the result (Poli et al., 2021). The question arises, whether and in what way the experience of playing in a certain competition, in different roles, affects the result that the team achieves. The studies that investigated the influence of various factors on the results confirmed that many factors influence the achievements in football, from the game venue, the status or importance of the match, the quality of the opponent, the influence of the audience and the environment, to statistical indicators that show the efficiency of certain technical-tactical elements performance (Winter, C. & Pfeiffer, M. 2015; Almeida et al., 2014; Evangelos et al., 2014).

The role of football coaches through the evolution of the football game is clearly positioned as one of the most important factors in achieving results in football. Compared to players, coaches do not have a clearly determined age limit and it is not uncommon for teams in the Champions League to be led by experts over 70 years old. However, in practice, it happens that coach changes are much more frequent in situations where there is no result, so coaches hardly manage to achieve continuity of work, as is the case with players. Research has shown that changing coaches brings a positive effect in terms of results, but in the short term, so clubs, especially those without a clear strategy, often resort to such measures (Paola et al., 2012; Lagos-Penas, 2010; Gomez et al., 2021). Through previous practice and analysis of the most important competitions in football, it has been shown that coaches with a certain rating, defined through results in the previous 10 years, have a significant impact on the results of the teams they lead (Maderer et al., 2014). However, there is no data on whether and in what way the continuity and experience of the coach's work in a certain competition, especially with the team he is already leading, has an impact on the team's results.

The competitive experience can be viewed from several perspectives. During one season, football teams compete in several competitions, the players have different roles in the team structure, the competitions have different challenges and goals. Therefore, the goal of this paper is to examine the influence of the competitive experience of football players and coaches in the Champions League competition on the achieved result. Based on the results of previous research and direct practice, it is assumed that the previous competitive experience of playing in and leading teams will have a significant impact on the results. In particular, the impact of playing in the starting lineup and in the club where the player currently plays is expected to be significant.

The importance of this research can be seen from both theoretical and practical aspect. However, the main value of this paper is in the process of selecting players for the competitions that carry the biggest challenges, and thus the biggest responsibilities.

METHODS

Research sample

For the purposes of this research, the previous experience of a total of 34 coaches (51.4 ± 8.5 years old), who led their teams in the Champions League football competition in the 2019/2020 season, was analyzed. The same protocol was used for all football players who participated in the competition, a total of 578 players (26.6 ± 1.5 years old). The research included the experience of every football player who was at least once in the official protocol for a match in the 2019/2020 Champions League season.

Variables sample and collection method

The experience of coaches and football players was analyzed until the start of the competition in the 2019/2020 season, in order to more precisely determine its impact on the achieved result in the upcoming competition. Based on the set goal, variables related to coaches and players were separately monitored. Therefore, the trainer's experience was evaluated based on the following variables:

- Duration of coaching career;
- Tenure in the position of the head coach in the club;
- Total number of games in the Champions League;
- Number of games in the Champions League in the current club;
- Number of games in the Champions League in previous clubs;

Players' previous experience was assessed based on the following variables:

- Player's tenure in the club;
- Total number of games in the Champions League;
- Number of games in the Champions League in the current club;
- Number of games in the Champions League in previous clubs;
- Number of games in the Champions League in the current club, in which the player appeared in the starting lineup;
- Number of games in the Champions League in the current club, in which the player came off the bench;
- Number of games in the Champions League in the current club, in which the player was on the substitutes' bench;
- Number of games in the Champions League in previous clubs, in which the player appeared in the starting lineup;
- Number of games in the Champions League in previous clubs where the player came off the bench;
- Number of games in the Champions League in previous clubs where the player was on the bench.

The collection of data related to the monitored variables was conducted using the website <https://www.transfermarkt.com/>

Based on the selected variables, the data were entered into an excel file for further statistical processing. In addition to the already mentioned dependent variables, the results related to the football players' and coaches' experience were also ranked in relation to two independent variables, namely, the teams that passed the group stage (TOP 16) and the teams that did not pass the group stage of the competition (Group Stage).

Data processing

Each variable was processed using standard descriptive statistics (mean value and standard deviation). The examination of differences between two independent variables was performed using the nonparametric Mann-Whitney U test for independent samples. The level of statistical significance was at $p < 0.05$ and $p < 0.001$. All statistical tests were processed using the SPSS 20.0 program (SPSS INC Chicago, IL). The results are presented tabularly and graphically.

RESULTS

The results of this research have shown that, when it comes to players, previous competitive experience has a significant impact on the team's placement in the knockout stage of the competition. More precisely, the teams that had footballers with significantly more appearances in the Champions League competition managed to pass the group stage of the competition (Table 1). However, it is important to highlight the fact that the more successful teams had players with a somewhat longer tenure in the current club (2.79 vs 2.06 years), but also, a greater number of appearances in the Champions League with the current club ($p < 0.001$).

Table 1. Players' previous experience represented by age, tenure in the club and the number of Champions League appearances.

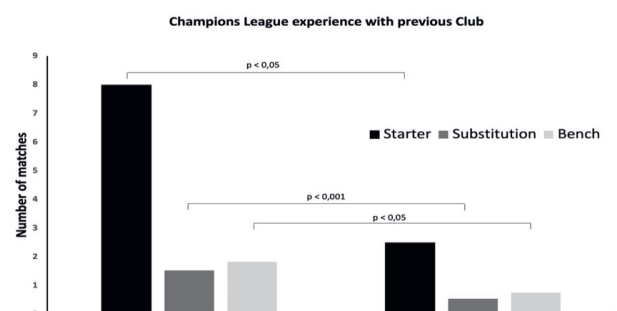
	Players		U test.
	TOP 16	Group Stage	
Age	26,74	26,29	0,407
Club member (years)	2,79	2,06	0,009
Total CL matches	27,35	8,04	0,000
CL current club	16,03	4,26	0,001
CL previous clubs	11,33	3,78	0,001

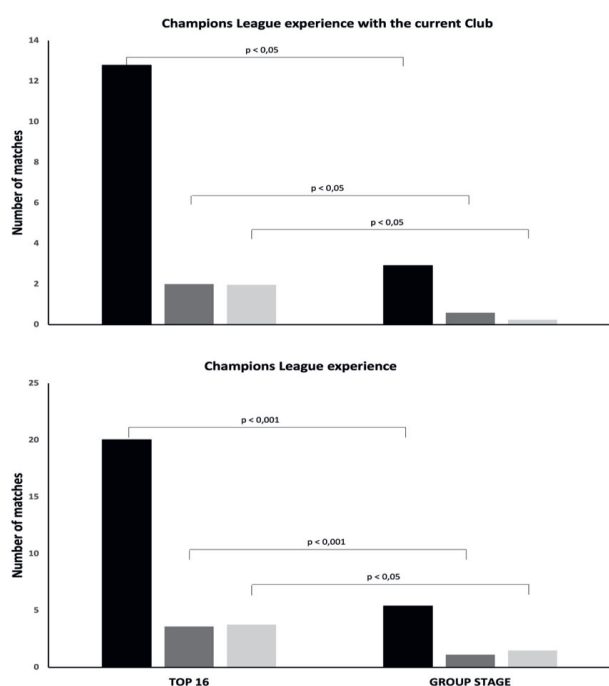
Statistically, previous experience of coaches who led their clubs, especially in the Champions League competition, did not show a significant impact on the results achieved in this competition (Table 2). However, more significant than the rest is the fact that the coaches who passed the group stage with their teams (on average ≈ 38 games) had already led the team in this competition, unlike those who failed to achieve that result (only ≈ 9). In addition, it is interesting to note that the coaches gained that experience mainly due to their appearances in the Champions League with previous clubs (29.22 vs 6.94).

Table 2. Coach's previous experience represented by age, tenure in the club and the number of Champions League appearances.

	Coaches		U test.
	TOP 16	Group Stage	
Age	52,06	50,75	0,468
Club member (years)	1,36	1,43	0,237
Career duration (years)	11,7	10,27	0,360
Total CL matches	37,89	8,81	0,066
CL current club	9	1,88	0,220
CL previous clubs	29,22	6,94	0,104

Playing experience in the Champions League for teams that reached the TOP16 was most valuable when the players gained that experience by performing in the starting lineup, more precisely when they spent more time on the pitch (Graph 1). Previous experience, observed through performances in the starting lineup, coming off the bench and sitting on the bench as substitutes, generally differs both within and between groups, with the biggest experience being gained by playing in the starting lineup.

Graph 1. Comparative analysis of playing experience in the Champions League in different roles (starter, substitute, bench) of the teams that reached the TOP 16 and those that finished the competition in the group stage.

DISCUSSION

The aim of this research was to analyze the previously acquired experience in the Champions League in football, of all its immediate actors, players and coaches. Based on the analysis, as a secondary objective, it was necessary to determine possible differences in the experience of football players and coaches, the teams that made it to the knockout stage of the competition (TOP16) and those that ended their participation in the group stage (GROUP STAGE). Based on the obtained results, it can be concluded that experience in this competition is extremely important as the football players and coaches who continued the competition (TOP16) had significantly more appearances in previous seasons.

The average age of football players who played in the 2019/2020 Champions League season was between 26 and 27, expectedly with no difference between the teams that passed the group stage and those that did not. A similar result was obtained by Cullen et al. (2019), who stated that compared to the first season of the Champions League in 1992/1993, the average age of teams in the Champions League increased from 24.9 to 26.5. It would be interesting to see whether this trend will continue in the coming period, given that, according to some research, the age between 27 and 28

is the most productive for achieving the best results in football (Otterhals et al., 2021). However, taking into account the fact that football is increasingly moving towards high-intensity activities, and that for athletes where sprint dominates, peak performance is achieved at 25-26 years of age (Haugen et al., 2020) it can be expected that there will not be significant changes in terms of the average age of football players. This conclusion is also indicated by the data obtained analyzing the best leagues in Europe, the so-called Big five, where the average age of the players is 26 (Poli et al., 2021).

Continuity of the playing staff was achieved to a greater extent by the teams that passed the group stage of the competition, with players being in the club for almost three years before the start of the competition, which definitely indicates the importance of this factor in the process that precedes the achievement of top results. In addition to all of this, the result signals that the more successful teams had footballers with a significantly higher number of appearances in the competition until that moment, especially with the club they were playing for then. This in turn definitely indicates that the result in football is the product of a long-term strategy, planning and management of the football team. Therefore, apart from the players' ability, their teamwork and direct preparation, the result in the best club competition in football is determined by a number of psychological factors. Football players simply must be mentally strong, resistant to the variability of external stimuli that produce strong emotions and in turn together cause the distraction, and thus influence the result. Controlling all those disturbing factors is obviously easier and more effective when one has already been through similar situations, that is, previous experience helps. The confirmation of this point of view very often comes from practice, where unrealistic goals are usually set with large investments, in a short period of time, and such undertakings most often end in failure.

The analysis of the experience that the football players had in the competition showed that the most important form of experience was gained directly on the pitch. More precisely, it correlates with the time the player spent in the game. It is again interesting to see, based on the results (Graph 1), that the teams that continued the competition had significantly more footballers who gained their experience coming off the bench, and even by sitting on the bench. Such data indicate that direct playing is the dominant form of gaining competitive experience, but also that mere presence in the preparation for the competition, direct observation of the game, active participation in the analysis of the matches, contributes to facing and overcoming the competitive stress that matches with high stakes bring with them more easily.

The leading role in every sports team is certainly played by the team coach. The analysis of the experience of the coaches who led their teams in the 2019/2020 Champions League season indicates that previous experience is certainly important, but not to the extent that is the case with players. Still, the role of a coach means influencing many factors that create the environment in which a team function. The coach creates a strategy, within which he manages the organization of the professional services of the club, coordinates the work of the coaching staff, shapes the media image of the club, influences the preparation and opponent's experience of the match... Therefore, knowledge, experience, leadership skills, communication skills and many other aspects of the coaching job affect, in an indirect or direct way, the quality of the team's game, players' self-confidence, and ultimately the result.

In practice, it has been confirmed that coaches with a certain rating in the last 10 years lead the teams with big budgets, with the best players (Maderer et al., 2014), so it can be said that this fact made their way to the end of the competition easier. Based on the results of this research, it is obvious that coaches gained most of their experience in previous clubs, unlike players. This could have been expected given that coaches stay in clubs for a shorter period of time. However, for complete understanding of this topic, it is important to point out that, as is the case with players, coaches can be distinguished based on their specialty. Namely, clubs hire football experts according to their strategic goals, so there are coaches who develop players (focus is not on the result), strong leaders who bring results in a short period of time (focus on the result), i.e., competitors who do not stay in clubs for a long time, and coaches and trainers who work in clubs for a long time and so yield results; coaches like Guardiola, Klopp, Simeone (James et al., 2007).

The importance of the influence of football actors' (football players, coaches, sports workers...) experience on the result is still an insufficiently researched topic. For a more comprehensive analysis, it is necessary to methodologically standardize data collection procedures. In this regard, the limiting factor of this research is certainly the fact that several teams which made their debut appearances in the 2019/2020 Champions League season, come from football-underdeveloped countries. Therefore, it is obvious that this sample influenced the research results. Also, the specialization of players to play in certain positions and their role in the team probably have different influences, thus the importance of experience when selecting players. In addition, given that the impact of players gaining experience in different roles in previ-

ous seasons (starter, substitute, bench) was examined, the question arises whether the experience of coaches in the roles of specialist coaches contributes to their work, evaluated on the basis of results, when they lead teams as head coaches.

CONCLUSION

Based on the defined assumption that the acquired experience of players and coaches will have an impact on the team's results, it can be stated that, according to the results of this research, this is exactly what happened. It turns out that the players' experience, especially acquired in the role of a player who appears in the starting lineup in the current club, contributes to better results of the team. There is a similar finding when it comes to coaches, but their experience is based more on working in the same competition, but with previous clubs. The analysis has shown that clubs rely on players who are at their best age (26-27) to show their abilities, and that, compared to the period of 30 years ago, the average age of teams has increased. In the last few years, it has remained at an average of 26.5. This further suggests the need for player's experience on the one hand, but also for the selection of players who are able to follow the modern demands of the game, primarily in terms of physical abilities, on the other.

One of the conclusions of this research points to the great importance of long-term planning in terms of selecting players and structuring, when it comes to team composition. It is necessary to have both experience and the ability for the intensity of the game. However, an important factor is strategic introduction of, above all, young players into the team, their preparation through minor roles up to the status of standard players. Most importantly, what is needed is an individual approach and analysis of players' characteristics in every aspect, as some young players are capable of playing for a result and able to bear the burden of great pressure, while others need time for such a thing. Still, it does not mean that the final outcome is different.

The coaching profession is one of the most important factors that determine the result. It is up to the clubs to define their strategic goals and to select the coaches who, according to their characteristics, fit into the values and ideas of the club, to have clear criteria and choose those who are needed by the club, and not those who need a club. In the end, the continuity of the playing and coaching staff will contribute to the achievement of good results only when the selection of all actors is conducted according to predefined rules.

REFERENCES

1. Almeida, C., Ferreira, A. & Volossovitch, A. (2014). Effects of Match Location, Match Status and Quality of Opposition on Regaining Possession in UEFA Champions League. *Journal of Human Kinetics* volume, 41, 203-214.
2. Bradley, P. S., Archer, D. T., Hogg, B., Schuth, G., Bush, M., Carling, C., & Barnes, C. (2016). Tier-specific evolution of match performance characteristics in the English 550 Premier League: it's getting tougher at the top. *Journal of Sports Sciences*, 34(10), 980 - 987
3. Clough, P., Earle, K., & Sewell, D. (2002). Mental toughness: The concept and its measurement. In I. Cockerill (Ed.), *Solutions in sport psychology* (pp. 32-45). London: Thomson.
4. Connaughton, D., Wadey, R., Hanton, S., & Jones, G. (2008). The development and maintenance of mental toughness: Perceptions of elite performers. *Journal of Sports Sciences*, 26, 83-95.
5. Evangelos, B., Aristotelis, G., Ioannis, G., Stergios, K. & Foteini, A. (2014). Winners and losers in top level soccer. How do they differ? *Journal of Physical Education and Sport*, 14(3), 398 - 405.
6. Gómez, M.A., Lago-Peñas C., Gómez M.T. et al. (2021). Impact of elite soccer coaching change on team performance according to coach- and club-related variables. *Biol Sport*, 38(4), 603-608.
7. Haugen, T. A., Breitschädel, F., & Seiler, S. (2020). Sprint mechanical properties in soccer players according to playing standard, position, age and sex. *J. Sports Sci.* 38, 1070-1076. doi: 10.1080/02640414.2020.1741955
8. Janković, A., Leontijević, B., Tomić, L. (2016). Attack of the soccer teams participating in the champions league and the Serbian super liga. *Fizička kultura*, 70(1), 80 - 87.
9. James, N., Leeds, M., Sloane, P., Kern, W., Eschenfelder, M., Leunes, A., Petitpas, A., Hanin, W., Cushion, C. & Voight, M. (2007). Coaching Experience, Playing Experience and Coaching Tenure: A Commentary. *International Journal of Sports Science & Coaching* 2(2), 109-140
10. Kalén, A., Rey, E., de Rellán-Guerra, A. S., & Lago-Peñas, C. (2019). Are soccer players older now than before? Aging trends and market value in the last three decades of the UEFA champions league. *Front. Psychol.* 10:76. doi: 10.3389/fpsyg.2019.00076
11. Lago-Peñas C. (2010). Coach mid-season replacement and team performance in professional soccer. *Journal of Human Kinetics* volume, 28, 115-122.
12. Lago-Peñas C., Lago-Ballesteros J., Rey E. (2011). Differences in performance indicators between winning and losing teams in the UEFA Champions League. *Journal of Human Kinetics* volume 27, 135-146.
13. Maderer, D., Holtbrugge, D. & Schuster, T. (2014). Professional football squads as multicultural teams: Cultural diversity, intercultural experience, and team performance. *International Journal of Cross Cultural Management*, 14 (2), 215-238.
14. Nicholls, A. R., Polman, R. C. J., Levy, A., & Backhouse, S. H. (2008). Mental toughness, optimism, and coping among athletes. *Personality and Individual Differences*, 44, 1182-1192.
15. Oterhals G., Lorås H. & Pedersen A.V. (2021). Age at Nomination Among Soccer Players Nominated for Major International Individual Awards: A Better Proxy for the Age of Peak Individual Soccer Performance? *Front. Psychol.* 12:661523. doi: 10.3389/fpsyg.2021.661523
16. Paola, M.D., Scoppa, V. (2012). The effects of managerial turnover: evidence from coach dismissals in Italian soccer teams. *J. Sport Econ*, 13, 152-168.
17. Poli, R., Ravenel, L., & Besson, R. (2021). The sustainable squad management rating. CIES Football Observatory Monthly Report, 63.
18. Wallace, J.K. & Norton, K.I. (2014). Evolution of World Cup soccer final games 1966 - 2010. *Journal of Science and Medicine in Sport*, 17, 223 - 228.
19. Weiss, M. R. (2004). *Developmental sport and exercise psychology: A lifespan perspective*. Morgantown, WV: Fitness Information Technology.
20. Winter, C. & Pfeiffer, M. (2015). Tactical metrics that discriminate winning, drawing and losing teams in UEFA Euro 2012. *Journal of Sports Sciences*, DOI: 10.1080/02640414.2015.1099714

Submitted: 16.06. 2022.

Accepted: 12.07. 2022.

Published Online First: 21.08. 2022.